

Regelrådet är ett särskilt beslutsorgan inom Tillväxtverket vars ledamöter utses av regeringen. Regelrådet ansvarar för sina egna beslut. Regelrådets uppgifter är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Havs- och vattenmyndigheten

Yttrande över Havs- och vattenmyndighetens förslag till ändrade regler för fiske av lax och harr i Östersjön samt fiske i några fredningsområden på norrlandskusten

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet finner att konsekvensutredningen uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Innehållet i förslaget

Remissen innehåller förslag till ändring i Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 2004:25) om resurstillskrift och kontroll på fiskets område och Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 2004:36) om fiske i Skagerrak, Kattegatt och Östersjön.

Det föreslås att de för Sverige år 2023 tillgängliga fångstmängderna av lax i Östersjön fördelas enligt följande:

- 100 laxar i delområde 22-29.
- 15 procent av resterande fångstmängd i delområde 30.
- 85 procent av resterande fångstmängd i delområde 31.

Av förslaget framgår att när det återstår minst 500 laxar i delområde 30 respektive minst 5 000 laxar i delområde 31 kan Havs- och vattenmyndigheten besluta att fiske av lax i respektive område helt eller delvis ska förbjudas samt besluta om från vilket datum som fiske av lax åter är tillåtet. Regelrådet förutsätter att man i detta avseende menar att det ska återstå färre än 500 respektive 5 000 laxar.

Följande föreslås gällande harr:

- Det ska vara förbjudet att fiska harr under tidsperioden den 1 april – 31 maj för kustvattenområdet inom delområde 31.
- För att skydda harr som ännu inte nått reproduktiv storlek ska minimimåttet på harr höjas, från 30 till 35 cm inom Östersjöns delområde 29 norr 60 00 N samt inom Östersjöns delområden 30 och 31.
- Det införs en fångstbegränsning för handredskapsfiske till tre harrar per person och dygn.

Följande föreslås gällande fredningsområdet Ljungan och Selångersån:

- Det nuvarande fredningsområdet, Ljungan och Selångersåns fredningsområde, delas upp i två separata fredningsområden som sammantaget inkluderar det nuvarande Ljungan och Selångersåns fredningsområde. De nya fredningsområdena benämns Ljungan och Selångersåns fredningsområde respektive Ljungans yttre fredningsområde.

Följande föreslås gällande fredningsområdet Kalix älv:

- För att klargöra gränserna för Kalix älvs fredningsområde samt digitalisera området med en högre noggrannhet har HaV genomfört en översyn av gränserna för området och gjort vissa mindre justeringar för att gränserna ska vara enklare att se även ute i naturen. Inom fredningsområdet finns i den nuvarande lydelsen två delområden med delvis olika fiskebestämmelser. I syfte att tydliggöra vilka bestämmelser som gäller för de två områdena föreslås att bestämmelserna i sin helhet skrivs ut för respektive delområde samt att de skrivs om för att vara lättare att förstå.

Följande föreslås gällande Skellefte älv terminalfiskeområde:

- En översyn har genomförts av gränserna för Skellefteälvens terminalfiskeområde i syfte att tydligare definiera gränserna samt digitalisera dessa med en större noggrannhet. Förslaget till ändring innebär inte att områdets gränser ändras mer än marginellt.

Föreskriftsändringarna föreslås träda i kraft den 25 maj 2023.

Skälen för Regelrådets ställningstagande

Bakgrund och syfte med förslaget

I konsekvensutredningen anges att i Sverige finns 16 älvar med naturreproducerande bestånd av lax som mynnar i Östersjön. Därtill finns det sju älvar som är utbyggda med vattenkraft där det som kompensation för skadan på naturproduktionen av lax utplanteras odlade laxsmolt. Samtliga av dessa vattendrag, utom Emån och Mörrumsån, mynnar i Bottniska viken. I varje älv finns ett unikt laxbestånd och beståndssituationen varierar mellan bestånden. Det bestånd som har den sämsta beståndsstatusen i Norrland är laxbeståndet i Ljungan som är i behov av särskilda skyddsåtgärder. Laxbeståndet i Vindelälven, som ingår i Umeälvens vattensystem, är ett annat svagt bestånd med behov av särskilda förvaltningsåtgärder.

Förslagsställarens bedömning är att fisket av lax bör regleras så att fisket främst sker på bestånd som upprätthålls genom odling av utsättning av laxsmolt samt på laxbestånd där naturproduktionen nått målen om långsiktigt hållbar avkastning (MSY), dvs 60-80 procent av den potentiella laxproduktionen mätt som utvandrande laxsmolt. Anledningen till att MSY mätt som antalet utvandrande laxsmolt varierar mellan älvarna är på grund av miljöförhållanden i respektive älv och andra faktorer som påverkar hur överlevnaden i älven är; från antalet lagda laxägg till utvandrande laxsmolt. Svenskt yrkesfiske av lax i Östersjön sker nästan uteslutande med fasta redskap utmed norrlandskusten. Fångst av lax i yrkesfisket är därutöver främst som bifångst i annat fiske som till exempel fiske med trål eller nät.

Därefter redogör förslagsställaren för relevanta EU-rättsliga regler på området.¹

Förslagsställaren gör bedömningen att laxkvoten för område 30 och 31 bör fördelas mellan de två områdena baserat på produktionen av lax med beaktande av att produktionen av lax och fångsterna i område 30 främst består av lax av odlat ursprung samt att antalet yrkesfiskare och antalet fasta redskap är betydligt fler i område 31 än i område 30. Nyttjandet av laxkvoten bör också delas upp för nyttjande under två perioder för att i högre grad skydda vildlaxbestånden från fiske, öka andelen odlad lax i fångsterna och undvika risken för ett stopp för fiske med fasta redskap under sensommaren när fiske av sik är särskilt värdefullt för yrkesfisket.

Vidare bedömer förslagsställaren att särskild hänsyn bör tas till yrkesfisket i Umeälvens fredningsområde eftersom fisket där får starta först den 1 juli medan fisket i övriga delområde 31 får starta den 17 juni. När det gäller fisket i Skellefteälvens terminalfiskeområde återvandrar laxbeståndet till Skellefteälven normalt först under juli månad och först då kan ett meningsfullt laxfiske bedrivas i terminalfiskeområdet. Förslagsställaren gör därför bedömningen att även särskild hänsyn behöver tas till yrkesfisket i terminalfiskeområdet när det gäller stoppdatum för laxfisket.

Det anges att i Ljungan och Selångersåns fredningsområde är bestämmelserna för fiske restriktiva i syfte att skydda det svaga laxbeståndet i Ljungan. I yttre delen av fredningsområdet har tidigare bedrivits ett yrkesfiske med nät efter strömning. I syfte att bibehålla ett bra skydd för laxbeståndet och samtidigt möjliggöra ett yrkesfiske efter strömning under tid när inte lax vandrar i området föreslår HaV att fredningsområdet delas upp i ett inre fredningsområde och ett yttre fredningsområde. I det yttre området föreslås att det blir tillåtet att fiska med finmaskiga nät under vinterhalvåret.

Kalixälvens fredningsområde omfattar en stor del av skärgården utanför Kalixälvens mynning i havet. I fredningsområdet finns en inre restriktionsgräns med delvis olika bestämmelser för fiske innanför respektive utanför restriktionsgränsen. I syfte att göra fiskereglerna enklare att förstå föreslår HaV att Kalixälvens fredningsområde delas upp i ett inre och ett yttre område där bestämmelserna för varje fredningsområde skrivs in på ett tydligt sätt. Vidare föreslås mot bakgrund av den biologiska rådgivningen och den goda beståndssituationen för den lax som fångas i området samt att bestämmelserna för fiske i Kalix älvs yttre fredningsområde lättas. Den viktigaste betydelsen för yrkesfisket blir att de inte behöver söka tillstånd från länsstyrelsen för att kunna starta fisket med fasta redskap efter lax den 17 juni vilket är det datum då fisket utanför fredningsområdet får starta. Även bestämmelserna för fritidsfiske av lax och öring, vilket främst sker som ett handredskapsfiske, bör lättas inom Kalix älvs yttre fredningsområde, enligt förslagsställaren.

Slutligen anges att i norra Bottenviken finns unika bestånd av harr som leker på kusten. Harren är normalt en fisk som lever och har lekområden i vattendragen i Norrland. Beståndet av harr i norra Bottenviken saknar idag ett lämpligt skydd mot fiske. Enligt förslagsställaren bör därför minimimåttet höjas från 30 till 35 cm, en förbudstid för fiske efter harr under lekperioden då harren samlas på lekplatserna samt en fångstbegränsning för handredskapsfiske till 3 harrar per person och dag.

Regelrådet finner att beskrivningen av bakgrund och syfte med förslaget är godtagbar.

¹ Konsekvensutredningen s. 2.

Alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd

I konsekvensutredningen anges att förslaget till fördelning av laxkvoten mellan område 30 och 31 baseras på produktionen av lax i de två områdena, hur stor produktionen är av vild (naturproducerad) och lax av odlat ursprung (kompensationsutsättningar av laxsmolt i utbyggda älvar), status och skyddsbehov för laxbestånden, skillnader i tid för återvandringen av vilda och odlade laxbestånd samt fiskets bedrivande och omfattning inom de två områdena.

Vidare anges att syftet med förslaget om bestämmelser för nyttjande av den svenska laxkvoten är en avvägning mellan att dels styra fisket mot nyttjande av starka vildlaxbestånd och bestånd av odlat ursprung, dels ta hänsyn till yrkesfiskets omfattning på olika kuststräckor samt fiskets bedrivande inte bara efter lax utan även efter andra arter som sik.

Om någon reglering inte kommer till stånd när det gäller bestämmelser för fiske på laxkvoten kommer fångsten främst att bestå av vildlax eftersom denna återvandrar tidigare till kusten och älvarna än laxen av odlat ursprung. En sådan utveckling leder till ett minskat fiske på laxbestånd av odlat ursprung, vilket i sin tur innebär ökad ansamling av odlad lax nedanför vattenkraftverken med risk för sjukdomsutbrott. En effekt av ansamling av odlad lax nedströms vattenkraftverk i utbyggda älvar kan även vara ökad felvandring till vildlaxvattendrag, vilket innebär genetisk påverkan och reducerad biologisk mångfald för de vilda laxbestånden.

Det anges att om inte yrkesfisket på lax, vid ett fiskestopp i område 31, får fortsätta ytterligare en tid i Umeälvens fredningsområde och i Skellefteälvens terminalfiskeområde kommer yrkesfisket i dessa områden att påverkas kraftigt och Skellefteälvens odlade laxbestånd att beskattas i liten omfattning.

Syftet med att ändra bestämmelserna för fisket i fredningsområdet utanför Ljungan och Kalixälven är att främja ett ekonomiskt uthålligt yrkesfiske inom ramen för den biologiska rådgivningen.

Slutligen anges att om ingen ändring av bestämmelserna genomförs för skydd av de kustlekande harrbestånden finns det risk att det försämras. Eftersom det sannolikt finns många små harrbestånd med varierande beståndsstatus i norra Bottenviken bör försiktighetsprincipen tillämpas i hög grad.

Regelrådet finner att beskrivningen av alternativa lösningar, liksom effekter av om någon reglering inte kommer till stånd, är godtagbar.

Förslagets överensstämmelse med EU-rätten

I konsekvensutredningen anges att den gemensamma fiskeripolitiken omfattar åtgärder för bevarande och förvaltning av levande marina akvatiska resurser, det vill säga de akvatiska resurserna i haven. Medlemsstaterna ska bestämma hur deras nationellt tilldelade kvoter ska

fördelas och därvid ta vissa hänsyn (se art. 16 i grundförordningen²). Förslaget överensstämmer med dessa skyldigheter.

Regelrådet har inte funnit några skäl till att ifrågasätta förslagsställarens bedömning och finner att beskrivningen av förslaget överensstämmer med EU-rätten är godtagbar.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

I konsekvensutredningen anges att de föreslagna bestämmelserna bör träda i kraft så snart som möjligt. I föreskriftsförslaget anges att föreskrifterna ska träda i kraft den 25 maj 2023. I missivet till remissen anges att föreskrifterna ska träda i kraft den 31 maj 2023.

Vidare anges att yrkesfisket kommer att informeras genom fiskeenhet. Särskilda informationsinsatser kommer att ske genom pressmeddelande och information på HaV:s webb, samt att länsstyrelserna kommer att uppmanas att sprida information genom sina informationskanaler.

Regelrådet vill i denna del framföra följande. Regelrådet noterar att remisstiden för förslaget löper ut den 10 maj och att förslaget ikraftträdande endast är två till tre veckor därefter, beroende på vilket datum som är tänkt att tillämpas. Det hade vanligen ansetts vara en anmärkningsvärt kort omställningstid för berörda. Regelrådet noterar att det anges att harr endast är aktuellt för fritidsfiskare. Vad gäller laxfisket får förslaget däremot större effekter för yrkesfiskare. Såvitt Regelrådet förstår förslaget träder det i kraft inför den period när riktat laxfiske får ske. Enligt Regelrådet hade det varit önskvärt med utförligare resonemang kring ikraftträdandetidpunkten i förhållande till behövlig omställningstid, men den beskrivning som finns kan godtas för detta ärende.

Vad gäller beskrivningen av behovet av speciella informationsinsatser kan Regelrådet konstatera att sådana informationsinsatser behöver genomföras skyndsamt. Beskrivningen kan i övrigt godtas.

Regelrådet finner att beskrivningen av om särskild hänsyn behöver tas till tidpunkt för ikraftträdande, liksom om det finns behov av speciella informationsinsatser, är godtagbar.

Berörda företag utifrån antal, storlek och bransch

I konsekvensutredningen anges att strax under 100 yrkesfiskare berörs av förslaget. Företagen är normalt små företag med en eller ibland några anställda. Det är vanligt med säsongsanställda.

Regelrådet finner att beskrivningen av berörda företag utifrån antal, storlek och bransch är godtagbar.

² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1380/2013 av den 11 december 2013 om den gemensamma fiskeripolitiken, om ändring av rådets förordningar (EG) nr 1954/2003 och (EG) nr 1224/2009 och om upphävande av rådets förordningar (EG) nr 2371/2002 och (EG) nr 639/2004 och rådets beslut 2004/585/EG.

Påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet

Administrativa kostnader

I konsekvensutredningen anges att förslaget innebär en tidsbesparing för yrkesfisket inom Kalix älvs yttre fredningsområde. I övrigt har förslaget ingen påverkan.

Regelrådet vill i denna del framföra följande. Som läsare av konsekvensutredningen är det inte helt enkelt att förstå vari tidsbesparingen för yrkesfisket inom Kalix älvs yttre fredningsområde ligger. Det hade varit önskvärt med en utförligare motivering till bedömningen. I övrigt har Regelrådet inte funnit några skäl till att ifrågasätta förslagsställarens bedömning.

Regelrådet finner att beskrivningen av förslagets påverkan på berörda företags administrativa kostnader är godtagbar.

Andra kostnader och verksamhet

I konsekvensutredningen anges att förslaget inte innebär andra kostnader för företagen än de haft tidigare. Förslaget innebär möjlighet till förbättrad ekonomi för yrkesfisket i Sundsvallsområdet och Skellefteälvens terminalfiskeområde. Eftersom allt laxfiske sker på Sveriges laxkvot innebär ökade fiskemöjligheter för yrkesfisket i Umeälvens fredningsområde och Skellefteälvens terminalfiskeområde motsvarande mindre fiskemöjlighet för övriga yrkesfiskare. Eftersom denna minskade fiskemöjlighet ska slås ut på närmare 100 yrkesfiskare blir effekten inte betydande för var och en av dessa.

Regelrådet finner att beskrivningen av förslagets påverkan på berörda företags andra kostnader, liksom verksamhetspåverkan, är godtagbar.

Påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag

I konsekvensutredningen anges att en fördelning av laxkvoten mellan område 30 och 31 samt övriga föreslagna bestämmelser påverkar konkurrensförhållandena mellan yrkesfiskarna. Effekterna av förslagen för år 2023 bedöms dock vara snarlika 2022 års reglering. I övrigt bedöms inte förslagen påverka konkurrensförhållandena.

Regelrådet finner att beskrivningen av förslagets påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag är godtagbar.

Regleringens påverkan på företagen i andra avseenden

I konsekvensutredningen anges att regleringen i övrigt bedöms främja det för yrkesfisket viktiga fisket efter sik under slutet av juli till september. Utöver siken har sikrommen som tas tillvara i detta fiske ett högt värde för yrkesfisket.

Regelrådet finner att beskrivningen av regleringens påverkan på företagen i andra avseenden är godtagbar.

Särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning

I konsekvensutredningen anges att samtliga företag är små, vilket har beaktats.

Regelrådet finner att beskrivningen av om särskilda hänsyn behöver tas till små företag vid reglernas utformning är godtagbar.

Sammantagen bedömning

Som framgår ovan har Regelrådet bedömt samtliga delaspekter i konsekvensutredningen som godtagbart beskrivna.

Regelrådet finner därför att konsekvensutredningen uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Stöd till regelgivare i konsekvensutredningsarbetet finns i [Tillväxtverkets handledning för konsekvensutredning](#).

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 10 maj 2023.

I beslutet deltog Anna-Lena Bohm, ordförande, Helena Fond, Hans Peter Larsson, Lennart Renbjer och Lars Silver.

Ärendet föredrogs av Katarina Garinder Eklöv.

Anna-Lena Bohm
Ordförande

Katarina Garinder Eklöv
Föredragande